Bełchatów

Kategorie: Miejsca

Getto w Bełchatowie powstało w marcu 1941 r. w kwartale ulic Fabrycznej, Pabianickiej, Sienkiewicza oraz pl. Narutowicza. Mimo ściśle oznaczonych granic pozostawało otwarte, a Żydzi mieli możliwość jego opuszczania. Wielu Żydów było zatrudnionych w szwalni braci Frajtagów, założonej jesienią 1940 r. W szczytowym okresie dawała pracę przeszło 600 osobom. Mieszkańcy otrzymali również zezwolenie na indywidualne prowadzenie warsztatów w domach. Jesienią 1941 r. przesiedlono do getta mieszkańców Szczercowa, Grocholic, Kleszczowa, Przyrownicy, Bełchatówka i Chabielic. Spotęgowało to i tak już nadmierne stłoczenie, co doprowadziło do wybuchu epidemii tyfusu.

Początkowo na czele Rady Starszych stanął Abraham Ehrlich, kasjer Banku Żydowskiego. Ingerencje Josefa Trahnera, niemieckiego komisarza (Amstkommissar), prowadziły do częstych zmian na tym stanowisku. Piastowali je kolejno Szulim Feder, Józef Bogdański, a po jego wywiezieniu do obozu pracy przymusowej ponownie Abraham Ehrlich. Ten z kolei za próbę interwencji u władz niemieckich został publicznie powieszony, jego miejsce zajął zaś Tobolewicz.

W czerwcu 1942 r. z Bełchatowa deportowano do getta łódzkiego 115 mężczyzn, których większość została następnie wywieziona do obozów na terenie Wielkopolski.

Likwidacja getta przebiegała między 11 a 15 sierpnia 1942 r. Pierwszego dnia do getta łódzkiego ciężarówkami wywieziono 852 osoby zatrudnione w zakładach krawieckich i szewskich. Równolegle pozostałych ok. 4 tys. mieszkańców władze niemieckie zapędziły na dziedziniec synagogi. W ciągu trzech dni wszyscy zostali wywiezieni do obozu zagłady w Chełmnie nad Nerem (vide). W tym samym czasie wybrana grupa ok. 200 mężczyzn przeszukiwała żydowskie domy. Wszelkie urządzenia uznane za przydatne wysyłano do Łodzi. Ostatniego dnia z tej grupy 79 osób zostało również wysłanych do Łodzi. Pozostałych prawdopodobnie zamordowano.

Szacuje się, że Zagładę przeżyło ok. 400 bełchatowskich Żydów, których część w 1945 r. wróciła do miasta, lecz większość szybko wyemigrowała.

Izabela Terela

Źródła

AŻIH, 301/84, Relacja Chiela Maczaka; ibid., 301/1192, 1243, 1311, 1413, 1479, Relacje Mońka Kaufmana;
Kronika, t. 2, s. 304, 14.06.1942; t. 2, s. 308–309, 15.06.1942; t. 2, s. 443–444, 11.08.1942; t. 2, s. 446, 12.08.1942; t. 2, s. 443–467, 28.08.1942;
D. Dąbrowska, Zagłada skupisk żydowskich w „Kraju Warty” w okresie okupacji hitlerowskiej, „Biuletyn ŻIH” 1955, nr 1/2 (13/14), s. 122–184; A. Selerowicz, Cud, że przeżyliśmy… Losy bełchatowskich Żydów ocalałych z Holokaustu, Łódź: Księży Młyn Dom Wydawniczy, 2021.

Tagi

deportacje eksterminacja

Data aktualizacji: 07-11-2026

Data dodania: 24-04-2025